

Aarhus d. 8. august 2019

Baggrund

Checkpoint Test og Rådgivning, som er en del af AIDS-Fondet, er af partierne bag satspulje-aftalen 2019-2022 blevet stillet den opgave at udvide sine aktiviteter som et led i kampen for en bedre seksuel sundhed i Danmark. De tildelte midler fra Christiansborg betyder, at Checkpoint kan udvide sin målgruppe, tilbyde tests for flere seksuelt overførte infektioner samt tilbyde flere forebyggende samtaler.

Denne udvidelse betyder, at Checkpoint, Aarhus kommer til at tilbyde test for klamydia og gonorré til transpersoner og mænd, der har sex med mænd (TSM) samt unge i alderen 15-29 år uanset køn og seksualitet.

Ifølge Sundhedsloven er det kommunernes opgave at fremme seksuel sundhed samt forebygge sexsygdomme. Checkpoint løfter en stor opgave med test og rådgivning til TSM i Aarhus Kommune. Regionernes opgave er at tilbyde patientrettet forebyggelse samt rådgivning i forhold til kommunernes indsats. Fra september 2018 har Region Hovedstaden afholdt udgiften til afhentning af prøver for klamydia og gonorré i Checkpoint, København samt omkostningerne til den mikrobiologiske analyse på Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Hvidovre Hospital. Region Hovedstaden finansierer ikke lokaler, lønninger, testkits eller udbetaler konsultationshonorar til Checkpoint.

I Østjylland har tallet for klamydiatilfælde ligget konstant højt siden 2014 med knap 6000 tilfælde om året¹. Sundhedsstyrelsens (SST) rapport om tal for klamydiatilfælde fordelt på kommuner viser, at Aarhus er i blandt de absolutte topscorere med 27,9 klamydiatilfælde pr. 1.000 blandt de 15-29-årige i 2018².

Klamydia er den hyppigste sexsygdom i Danmark. SST anslår, at der årligt smittes ca. 50.000 personer med klamydia på landsplan, hvoraf omkring 34.000 får stillet diagnosen³. I 2016 så man det højeste antal klamydiatilfælde siden overvågningen begyndte i 1994 med 34.134 tilfælde⁴ og dette tal er kun faldet marginalt i 2018 til 33.415 tilfælde. Forekomsten er højest for både mænd og kvinder i aldersgruppen 15-29 år, hvor den højeste incidens findes blandt de 20-årige kvinder og de 21-årige mænd⁵.

I Danmark undersøges langt færre mænd end kvinder for klamydia, men mænd har de største positiviteter i alle aldersgrupper. Særligt for klamydia er, at infektionen i halvdelen af tilfældene for mænd og kvinder ikke giver symptomer og i værste fald kan føre til underlivsbetændelse, kroniske underlivssmerter og sterilitet. Vi er stadig langt fra at komme seks sygdomsepidemien, som vi ser i Danmark i øjeblikket, til livs og derfor bør vi tænke strategiske alternativer til det etablerede sundhedsvæsen ind som en del af den koordinerede indsats for seksuel sundhed i Danmark.

AIDS-Fondets test-, rådgivnings- og forebyggelsestilbud Checkpoint har i mere end 10 år været et fast forankret tilbud i målgruppen for TSM og andre grupper i høj risiko for hiv. Her tilbyder vi kviktest for hiv, syfilis og hepatitis C og fra september 2018 har vi også kunnet tilbyde test for klamydia og gonorré i Checkpoint, København i samarbejde med Region Hovedstaden og Københavns Kommune. Et tilbud, der giver mening, da forekomst af en given sexsygdom øger risikoen for hiv og andre sexsygdomme markant. Ved årsskiftet var prævalensen af infektioner for klamydia og gonorré i Checkpoint så høj som 19 procent.

¹ <https://statistik.ssi.dk//sygdomsdata#!/?sygdomskode=KLAM&landsdelkode=9&xaxis=Aar&show=Graph&datatype=Laboratory>

² <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2018/~media/DB7A3056804A4DB08F7EFF6BE025F3A0.ashx>

³ <https://www.sst.dk/~media/9702309116674047B39AFED2068CF600.ashx>

⁴ <https://www.ssi.dk/Aktuelt/Nyheder/2017/2017%208%20epinyt%2034%20klamydia.aspx>

⁵ <https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/smitsomme-sygdomme/seksuelt-overfoerbare-infektioner>

Begrundelse

Der findes eksisterende testtilbud i Aarhus, men som påpeget ovenfor, er den nuværende indsats utilstrækkelig. Der er behov for en ny, professionel indsats, som tænker mental og seksuel sundhed sammen. Checkpoint er et lavtærskeltilbud centralt beliggende i Aarhus. I Checkpoint kommer brugeren direkte ind fra gaden i mellem kl. 16:00-18:00 på torsdage og får tilbudt test og rådgivning. Testen for klamydia og gonorré bliver en selv-test, som foregår i private rum efter udførlig vejledning. Har man været i særlig risiko for seksuel smitte med klamydia og/eller gonorré, vil man også kunne bestille en flex-test-tid og komme uden for normal åbningstid og blive testet.

I Checkpoint er vi vant til at tale om seksuelle problemstillinger, risikoadfærd og koble det til mental sundhed. Derudover har vores rådgivningslinje Hotline åbent dagligt og er bemandet af professionelle rådgivere og ikke af frivillige. Vores erfaring er, at de eksisterende aktører ikke altid er opmærksomme på at tale seksuel sundhed og risiko med deres patienter. Ofte oplever vi, at vores brugere ikke bliver testet korrekt i forhold til den risikosex de har. Typisk beder alment praktiserende læger kun patienterne om at aflevere en urinprøve og forholder sig ikke til, om vedkommende har haft ubeskyttet oral og/eller analsex og skal podes fra svælg og rektum.

I Checkpoint er vi på baggrund af grundig research og studiebesøg i lignende tilbud i bl.a. London, Zurich og Barcelona i gang med at udarbejde et selvregistreringssystem, der effektiviserer og strømliner processen for brugeren. Derudover kommer Checkpoint til at implementere et self-risk-assesment-tool, som giver de 15-29-årige mulighed for at risikovurdere sig selv ud fra en række spørgsmål. Systemet vil efterfølgende fortælle dem, hvilke test, de skal tilbydes, og hvor de skal testes fra. Herefter får de mulighed for at tale med en rådgiver. På den måde sikrer vi, at de unge bliver diagnosticeret korrekt og får den rigtige behandling. Derudover imødekommer vi også et ønske om et hurtigt, effektivt og diskret tilbud i ikke-kliniske rammer.

Checkpoints lægefagligt ansvarlige for seksuelt overførbare infektioner er til dagligt tilknyttet Hud- og Kønssygdomsklinikken på Bispebjerg Hospital samt Infektionsmedicinsk Afdeling, Rigshospitalet og skriver ph.d. om gonorré i samarbejde med Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Hvidovre Hospital. Han sørger for, at alle positive prøver for klamydia og gonorré bliver anmeldt og behandlet korrekt – også i Aarhus.

Patientomfang

Checkpoint har historisk været et tilbud for TMSM og andre i høj risiko for hiv. På trods af vores retningslinjer har flere opsøgt vores tilbud, som ikke er en del af vores målgruppe. Vi er som tilbud derfor allerede synlige i den brede befolkning. Igennem 30 år har AIDS-Fondet lavet målrettede kampagneindsatser og vi har erfaringen til at skabe en oplysningsindsats om Checkpoint til de 15-29-årige med særligt fokus på de 20-årige kvinder og de 21-årige mænd.

Checkpoint er også til stede til Ungdommens Folkemøde i år d. 5.-7. september, hvor vi tilbyder test og svar for klamydia og gonorré i samarbejde med firmaet Cepheid, som har stillet analyseudstyr til rådighed for os. Vi forventer at lancere vores kampagneindsats her.

Besparesespotentiale for Region Midtjylland

Omkostningerne til den mikrobiologiske analyse af klamydia og gonorré hos Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Skejby Sygehus er Checkpoint ikke bekendt med. I København blev aftalen om afholdelse af udgifter til analyse for klamydia og gonorré indgået direkte mellem Region Hovedstaden og Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Hvidovre Hospital. Inden aftalen kom på plads undersøgte Checkpoint selv priser på fremstilling af PCR-analyse for klamydia og gonorré og fik en pris på 64 kr. pr. test.

Såfremt man skal pode sig i svælg, urinrør og rektum, vil prisen være 192 kr. En aftale mellem Region Midtjylland og Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, Skejby Sygehus formodes at ligge deromkring.

En vurdering er, at Checkpoint, Aarhus vil teste 25 personer om ugen i de 44 uger om året som Checkpoint har åbent. Hvis, vil prisen være lige over 210.000 kr. pr. år. Dette tal kan både stige og falde. Dertil kommer udgifter i forbindelse med undersøgelse for LGV ved positiv test for klamydia i svælg eller rektum, som skal sendes til Statens Serum Institut. Dette er en national standard. Derudover vil der være udgifter til afhentning af prøverne, hvilket dog ikke nødvendigvis behøver at blive dyrt, da regionen formentligt allerede har en afhentningsordning med flere praktiserende læger og speciallæger i Aarhus.

Region Midtjylland skal kun afholde udgiften til afhentning af prøver og mikrobiologisk analyse – alt andet finansierer Checkpoint. Region Midtjylland vil derfor ikke have udgifter i forbindelse med konsultationshonorar, som udbetales til nuværende aktører. Region Midtjylland vil heller ikke have udgifter i forbindelse med administrationsomkostninger, hvilket eksempelvis er tilfældet hos Sex og Samfund. Finansieringen kan derfor klassificeres som regional udgift.

SST skriver i deres ”Forebyggelsespakke – seksuel sundhed” fra 2018⁶, at usikker sex årligt resulterer i 770 tabte leveår for mænd og 1.500 for kvinder og at der årligt dør 160 personer som følge af usikker sex i Danmark. Det anslås, at sexsygdomme og uønskede graviditeter hvert år medfører 7.200 hospitalsindlæggelser og 99.000 ambulante hospitalsbesøg. Årlige nettoomkostninger for hospitalsvæsenet omregnet i 2017-priser udgør 303 mio. kr. Et produktionstab for samfundet grundet sygdom, fravær, førtidspension og tidlig død er beregnet til samlet set 419 mio. kr. Det er ikke muligt at beregne omkostningerne alene forbundet til klamydia og gonorré-infektioner eller senfølger efter disse infektioner.

Klamydiatallene i Danmark er fortsat alarmerende høje. På verdensplan er sexsygdomme i stigning – specielt klamydia og gonorré. For at kunne bekæmpe denne sexsygdomsepidemi kræver det, at specielt unge begynder at beskytte sig bedre end de gør den dag i dag og at de oftere lader sig teste, for at sikre at smittekæder brydes. De allerede eksisterende tilbud er ikke nok – det ses tydeligt på tallene. Derfor påtager Checkpoint sig denne vigtige opgave som en medspiller og et alternativ til det etablerede sundhedsvæsen. Jo flere tilbud der findes, jo større chance er der for, at de unge lader sig teste og behandle for klamydia og gonorré og risikoen for følgesygdomme mindskes og den seksuelle sundhed øges.

⁶ <https://www.sst.dk/~media/9702309116674047B39AFED2068CF600.ashx>